

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casvs I. Argumentum. Accedente Episcopo ad Ecclesiam Cathedralem, àt Collegiatam de Jurepatronatus Laicali, an liceat Patrono, cum associare ad sinistram, & uni ex Canonicis ad dexteram tàm in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

Secunda -- PATRONUS IN ECCLESIIS CONVENTUALIBUS NON HABET JUS PRÆSENTANDI PRÆLATUM, SED SOLUM HABET JUS CONSENTIENDI ELECTIONI PRÆLATI JAM FACTÆ SECUS IN ALIIS ECCLESIIS SIMPLICIBUS ET AM PAROCHIALIBUS.

Tertia -- PATRONUS EX CONSTRUCTIONE, ET FUNDATIONE ECCLESIE ACQUIRIT HONOREM PROCESSIONIS, ET JUS ALIMENTORUM, ita *Gloft.*, *hic Innocent.*, *Abb.*, *Anan.*, *Butr.*, *Fagnan.*, *Barbof.*, *Gonzal.*, *hic Lambertin.*, *de jurepatronat. lib. 1. par. 1. qu. 2. art. 10.*, & *qu. 11. art. 2. 3.*, & *4.*, *Archidiacon. super sexto Decretal. in cap. si Laicus de jurepat.*, *Salgad.*, *Labyrint. Credit. to. 4. art. 3.*, *de Libert. Beneficiorum n. 18.*, *Barbof. de offic.*, & *potest. Episcopi p. 3. allegat. 70. n. 20.*, *Vivian. de jurepatr. par. 1. lib. 2. cap. 1. n. 7.*, *Amofaz. de caus. pis lib. 1. cap. 5. num. 33.*, *Tamburin. de jure Abbat. disput. 9. qu. 21. n. 2.*, *Card. de Luc. de jurepatronat. disc. 55. n. 4.*, *Rota dec. 265. n. 5.*, & *6. cor. Cavaler.*, & *in Mediolanen. Archipresbyteratus 27. Januarii 1710. §. Verba cor. R.P.D. Falconerio.*

Clemens III. complectitur in hoc Canone quidquid separatim statuitur in Canonibus piæ mentis, quicumque, filis, & decernimus, quos superius in prima Parte exposui, & solum ulterius requirit consensum Episcopi jam antecederet requisitum à Concilio Aureliano Can. *Nemo Ecclesiam de Consecrat. dist. 1. in fundatione, constructione, & dotatione Ecclesiarum ibi -- Nemo Ecclesiam ædificet, antequam Episcopus Civitatis veniat, & ibidem Crucem figat publicè atrium designet, & antè præfinit, qui ædificare vult, quæ ad luminaria, ad custodiam, & ad stipendia custodum sufficiant, & ostensa donatione sic domum ædificet, & postquam consecrata fuerit, & atrium ejusdem Ecclesie Sancta Aqua conspergat -- Qui quidem consensus sufficit etiam pro reservatione Jurispatronatus absque alio distincto consensu Amofaz. de caus. pis lib. 5. cap. 5. n. 42. Rot. decis. 336. n. 4. cor. Cavaler. Licet contrarium doceatur à Lambertin. lib. 1. par. 1. quest. 21. art. 3. num. 5., Cujus tamen Doctrina, quoad hoc communiter à Doctoribus hodie non est recepta.*

2 Ratio autem primæ conclusionis est, quia Episcopus debet cognoscere locum fundationis Ecclesiæ, sufficientiam dotis, & qualitatem personæ Ecclesiarum constructentis, & quia consensus Ordinarii, sive Episcopi est causa efficiens Jurispatronatus omnino requisita ad formam, & perfectionem illius, cum tale Juspatronatus spiritualitati annexum in hominum commercio esse non posset, nisi mediante consensu, & auctoritate Domini qualis est Ecclesia, pro qua supplet Ordinarius, qui tenetur recognoscere personam novi Patroni, & prout Ecclesiæ suæ proficuum esse existimat, approbandam; ideoque ad hoc, ut Juspatronatus de non esse ad esse deducatur, indispensabiliter intervenire debet hujusmodi consensus, ut docent Lambertin. de jurepat. lib. 1. par. 1. qu. 2. art. 5. n. 1., & seqq., Rocch. de Curt. cod. tract. verb. pro eo, quod n. 1., & 7., Abb. cons. 59. num. 3., Calderin. de jurepat. cons. 20., Roc. dec. 223. n. 7. par. 1. divers., & in Asten. Prioratus super pertinentia 20. Martii 1709. §. Quamvis coram R.P.D. Aldrovando, & in Lucana Beneficium 26. Junii 1709. §. Insuper coram R.P.D. Falconerio, & in Senogallien. Canonicatus de Luchis 23. Junii 1710. §. Minime coram R.P.D. Aldrovando, & in Tridentina Cappellania 2. Martii 1714. §. Certi coram R.P.D. Falconerio.

ARGUMENTUM.

Accedente Episcopo ad Ecclesiam Cathedralem, aut Collegiatam de Jurepatronatus laicali, an liceat Patrono, eum associare ad sinistram, & uni ex Canonicis ad dexteram, tam in ingressu, quam in egressu ab Ecclesia, seu potius talis inaccessus, tam ad sinistram,

quàm ad dexteram spectet privatè ad solos Canonicos?

SUMMARIUM.

- 1 Juris conditio semper in infinitum decurrit, & novas quotidie deproperat edere formas.
- 2 Laici in associatione Episcopi, sive sint Magistratus, sive alii viri nobiles præire debent immediatè ante Episcopum.
- 3 Dicitio aliis comprehendit etiam alios non expressos, imò diversos.

Ca-

- 4 Canonici, & Episcopus faciunt unum corpus.
- 5 Monstruosum est inter Caput, & membra in eodem corpore aliquid extraneum commisceri.
- 6 Patronus potest associare Episcopum non indutum Mitra, & Pontificalibus accedentem ad Ecclesiam, tam in ingressu, quam egressu, ad sinistram, & unus ex Canonicis ad dexteram, & quare? Vide n. 7. . Amplia ut n. 8. Secus Procurator Vicarius, cui minister Patroni, & n. 10. Aut quando Episcopus est indutus Mitra, & Pontificalibus, & n. 11.
- 9 Jus associandi Episcopum ad sinistram competere potest ex consuetudine Magistratui licet seculari.

CASUS I.

Licet quoad tertiam Conclusionem superioris in Prima Parte dictum fuerit, adeo quod videbantur sufficere, jam ibi dicta nihilominus quia misera juris conditio semper in infinitum decurrit, & novas quotidiè deproperat edere formas; ut dicit Imperator in l. 2. Cod. de vete. jur. enu. oportet novis, & emergentibus casibus novas etiam accommodare decisiones. Casus igitur est sequens.

Cum accederet Episcopus ad Ecclesiam Cathedrali A de Jurepatronatus laicali, Patronus quando ibi reperiebatur semper solebat associare Episcopum ad sinistram & unus ex Canonicis ad dexteram, tam in ingressu, quam in egressu ab Ecclesia. Nuper Canonici ejusdem Cathedralis insurgentes contra Patronum prætendunt eum excludere ab hujusmodi associatione, & hanc ad ipsos solos, nam ad dexteram, quam ad sinistram privativè spectare. Quæro proinde in hoc casu, an liceat Patrono laico associare Episcopum venientem ad Ecclesiam Cathedrali Patronalem ad sinistram, & uni ex Canonicis ad dexteram, tam in ingressu, quam in egressu ab Ecclesia, vel potius talis inaccessus tam ad sinistram, quam ad dexteram spectet privativè ad solos Canonicos?

In hac quæstione respondendum videtur non licere Patrono Laico associare Episcopum accedentem ad Ecclesiam Cathedrali patronalem ad sinistram; Sed associatio tam ad dexteram, quam ad sinistram spectare ad solos Canonicos pri-

Pars II.

2 vativè; Clara est enim dispositio cæremonialis lib. 1. cap. 15. disponentis, personas laicas, sive sint Magistratus, sive alii, viri nobiles, & illustres debere præire immediatè ante Episcopum, ibi -- Præbunt familiares Episcopi, etsi adierit Magistratus, aut alii nobiles, & illustres viri immediatè ante Episcopum -- Unde Patrono laico non convenit associare Episcopum ad sinistram; sed debet præire, & talis associatio tam ad dexteram quam ad sinistram competere debet solis Canonicis; In nihilo obstante, quòd cæremoniale non loquatur de Patrono; sufficit enim quòd dixerit aut alii nobiles, & illustres viri, ad effectum comprehendendi etiam Patronos, juxta Dictionem Alii, cujus natura est continere in se quendam generalitatem, & comprehendere etiam alios non expressos, imò diversos ab expressis, ut docet Socin. conf. 300. sub. num. 2. vers. tertio principaliter. Nat. conf. 546. n. 2. & seq. Barbof. de Dictionib. Dict. 26. num. 15.

4 Ratio autem videtur esse quia Canonici, & Episcopus faciunt unum corpus, cujus caput est idem Episcopus, & Canonici membra. Cap. novit 4. de his, quæ fiunt à Prælat. sine consensu capitul. Monstruosum autem esset inter caput, & membra in eodem corpore aliquid extraneum commisceri, scilicet Patronum laicum, qui cum Canonicis uniretur ad associandum Episcopum accedentem ad Ecclesiam patronalem, dum nullus extraneus nec ordine legali, nec naturali inter caput, & membra inferi potest, & consequenter Patronus laicus associare non potest etiam ad sinistram, Episcopum, & secum Canonicis commisceri; sed præire debet immediatè ante Episcopum. Gratian. discept. 111. num. 3. Card. de Luc. de Præm. disc. 18. num. 2.

6 Hæc omnia ingerere videntur dubitationem pro exclusione Patroni laici ab hujusmodi associatione Episcopi, etiam ad sinistram sed re maturè perpensa censeo in hoc casu posse Patronum associare Episcopum venientem ad Ecclesiam patronalem ad sinistram, & unum ex Canonicis ad dexteram tam in ingressu, quam in egressu, quando Patronus reperitur præsens in Ecclesia, non verò hujusmodi associationem tam ad dexteram, quam ad

D d d d

fini-

sinistram spectare privativè ad solos Canonicos; Quoniam associare Episcopum aut sinistram accedentem ad Ecclesiam patronatam non indutum Mitra, & Pontificalibus, est honor, & actus merè Urbanitatis extrà functionem Ecclesiasticam, non læsivus præminentia debita Capitulo nec inconveniens laico, quando hic se ponit ad sinistram cedendo Canonicis dexteram; ad *Tex. in cap. solita de Maj. & obed. ibiq. Abb. num. 6. Pignattell. consult. 36. num. 8. & seqq. tom. 4. Rot. in Cassanen. jurium Parochialium, seu præminentiarum 6. Junii 1707. §. siquidem coram bon. mem. Cafarello.* Unde Patrono laico competere potest hujusmodi honor, & jus associandi ad sinistram Episcopum accedentem ad Ecclesiam patronatam non indutum Mitra & Pontificalibus, juxta dispositionem hujus Canonis *Nobis; & Can. 1. & 11. de quibus prima parte.* Laici enim in obsequiis voluntariis redundantibus in honorem Ecclesiæ, & Ecclesiasticorum sunt omni dulcedine invitandi, & jam cum aliqua relatione rigoris juris, ut alluciantur ad perseverandum in proposito Ecclesiæ, & Ecclesiasticis favorabili, ut magis crescat, & honoretur dignitas Episcoporum. *Valeron. de transact. tit. 3. q. 6. num. 45., ibi - ut sunt præcedentia, & præcedentia Patrono competentes in Ecclesia patronata sedendi in honorabili loco, & ambulandi prope Prælatum in Processionibus --*

7 Ratio autem videtur esse quia Ecclesia Cathedralis patronata duplicem figuram gerit unam Ecclesiæ Cathedralis, quæ repræsentatur per Canonicos, & alteram Patronatæ quæ repræsentatur per Patronum, ita ut, ut *Patronata* poterit exercere hunc actum Urbanitatis associandi ad sinistram proprium sponsum ad eam accedentem per Patronum; sicuti ut *Ecclesia Cathedralis* potest & debet exercere eundem actum Urbanitatis ad dexteram per Canonicos juxta *Castald. in prax. Caremon. lib. 1. sess. 8. cap. 1. Panimoll. decis. 1. annot. 11. num. 3.*

8 Eoque magis Patronus laicus poterit associare ad sinistram Episcopum venientem ad Ecclesiam patronatam tam in ingressu, quàm in egressu unà cum uno ex Canonicis, & sic medium ducere per Ecclesiam si ipse fuit solitus ità semper as-

sociandi Episcopum, quando reperiebatur in Ecclesia; dum omnibus notum est in hac materia præcedentiæ, ubi legis dispositio cessat, totum desumi ex consuetudine, quæ pro lege reputatur, & qui habet consuetudinem habere dicitur juris assistentiam; ut expressè docet *Rot. decis. 817. n. 3. coram Pœnia, & 781. n. 6. p. 18., & in Pampilonen. Præminentiarum 3. Febr. 1700. §. fortius vero, & 7. Martii 1701. §. iterum coram dell'Olmo.*

9 Quod comprobatur paritate Magistratus; si enim unus ex Magistratu semper associavit ad sinistram Episcopum venientem ad Ecclesiam, & unus ex Canonicis ad dexteram, hujusmodi consuetudo est servanda, & Magistratui licet Seculari, competere debet hujusmodi jus associandi juxta resolutionem Sac. Congregationis Rituum in *Æsina 3. Augusti 1612. relat. à Barbof. in Summ. Apostol. decis. collect. 228. num. 11., & à Panimoll. decis. 1. annot. 11. num. 19., & seqq.* Ergo etiam, & à fortiori Patrono licet laico & habenti pro se consuetudinem associandi Episcopum ad sinistram; poterit eum sic associare.

10 Cæterum si Episcopus accederet ad Ecclesiam Cathedralem Patronalem, & non reperiretur ibi Patronus; sed adesset hujus Procurator, Vicarius, aut Minister, in tali casu jus associandi Episcopum tam ad dexteram, quàm ad sinistram spectaret ad solos Canonicos, & non ad Procuratorem, aut Ministrum Patrono, quia, Procuratori, aut Ministro Patroni non debetur honor debitus Patrono, nec ille debet habere omnia honorifica tractamenta, quæ ipsi Patrono præsentati competere. *Card. de Luc. de præm. disc. 44. num. 7. in fin.*

11 Non obstat cæremoniale Romanum dicto cap. 15. Quoniam distinguendum est inter actum SS. Functionum, & actum merè Urbanitatis extra Sacras functiones; cæremoniale Romanum, & ratio in contrarium deducta procedit in actu SS. Functionum, & quando Episcopus est indutus Mitra, & Pontificalibus, tunc enim Episcopus associari debet à solis Canonicis, & monstruosum esset laicos, & alios extraneos commisceri inter Canonicos, & Episcopum; non verò procedit in actu merè Urbanitatis, & voluntario associandi Episcopum ad sinistram, quando accedit ad Ecclesiam Patronalem.

ARGU-